

Eerste Kamer *der Staten-Generaal*

De Eerste Kamer uitgelegd

der Staten-Ge

De rol van de Eerste Kamer

In ons land vormen de Eerste Kamer en de Tweede Kamer samen de Staten-Generaal, het Nederlandse parlement. De Eerste Kamer is medewetgever en controleur van de regering. Ieder wetsvoorstel dat aangenomen is door de Tweede Kamer, moet ook door de Eerste Kamer worden aangenomen voordat het een wet kan worden. De Eerste Kamer let er met name op of wetsvoorstellen juridisch kloppen, goed uit te voeren en te handhaven zijn.

Wetgevende taak

Een wetsvoorstel doorloopt een aantal stappen voordat het een wet is. Meestal dient de regering een wetsvoorstel in. De Tweede Kamer kan dat ook; het recht van initiatief. De Eerste Kamer heeft dit recht niet. Formeel kan de Eerste Kamer een wetsvoorstel niet meer wijzigen, maar deze alleen in zijn geheel aannemen of verwerpen. Toch heeft de Eerste Kamer wel enige mogelijkheden om invloed uit te oefenen:

Toezegging

Tijdens de behandeling van een wetsvoorstel kan de regering toezeggingen doen, waarna de Kamer het voorstel wel kan aanvaarden.

Motie

Een uitspraak van de Kamer. In moties roept de Kamer met meningen en verzoeken de regering op iets te doen of na te laten. Over moties wordt gestemd. Pas als een Kamermeerderheid vóór stemt, heeft de motie politieke betekenis.

Novelle

Een wetsvoorstel dat dient ter verbetering of aanvulling van het wetsvoorstel dat in behandeling is (of in sommige gevallen reeds is aangenomen maar nog niet in werking is getreden). De Eerste Kamer stelt de plenaire behandeling dan uit totdat de novelle door de Tweede Kamer is aanvaard.

Wetgevingsprocedure

MINISTERIE

De minister schrijft een wetsvoorstel.

MINISTERRAAD

De minister overtuigt de ministerraad dat het een goed voorstel is en dat het een wet zou moeten worden.

Belangrijke historische momenten

1815

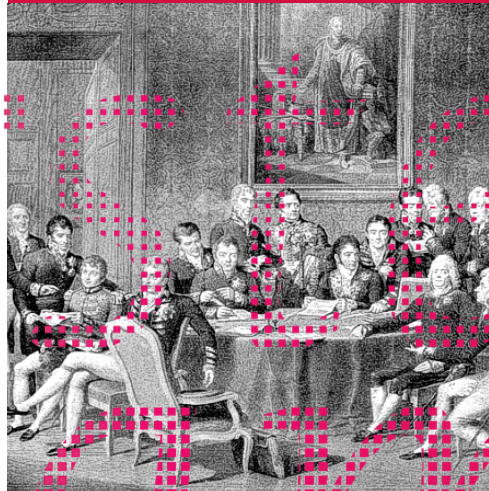
Ontstaan Eerste Kamer

Na de val van Napoleon besluit het Congres van Wenen in 1815 de Oostenrijkse Nederlanden (nu België) samen te voegen met de noordelijke Nederlanden. De Belgische adel vreest hiermee invloed te verliezen en wil daarom dat de samenvoeging gepaard gaat met instelling van een Hogerhuis naar Brits voorbeeld. Het resultaat: de Eerste Kamer met 40 tot 60 Leden die door de Koning voor het leven worden benoemd. De Kamer bestaat niet uitsluitend uit Belgische adel maar uit de aanzienlijkste burgers van het gehele land

1848

Grondwetswijziging Thorbecke

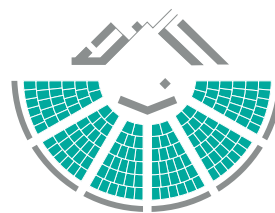
Na de afscheiding van België in 1830 blijft de Eerste Kamer bestaan, zij het met de helft van het aantal leden, om als bolwerk van de Kroon tegenwicht te bieden aan de Tweede Kamer. In 1848 echter raakt Nederland, mede door revoluties in heel Europa, in een politieke stroomversnelling. In dat jaar wijzigt de Grondwet radicaal op initiatief van Tweede Kamerlid Thorbecke. De Leden van de Eerste Kamer worden voortaan niet meer door de Koning benoemd, maar gekozen door de Provinciale Staten. De Koning is zijn invloed kwijt.

RAAD VAN STATE

De Raad van State kijkt of het wetsvoorstel goed in elkaar zit en geeft advies. De minister stuurt het wetsvoorstel vervolgens naar de Tweede Kamer.

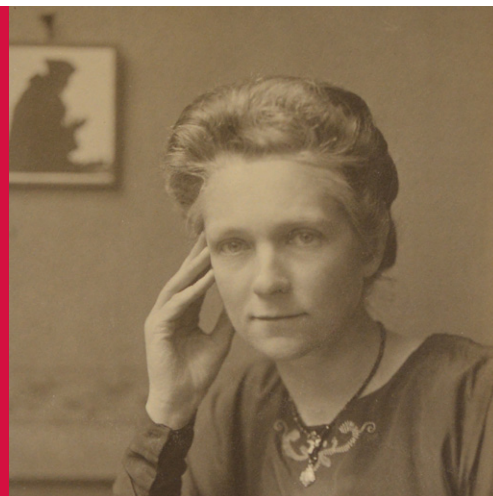
TWEEDE KAMER

In de Kamercommissie stellen de Kamerleden vragen over de bedoeling en inhoud van het voorstel. Eventueel stellen zij wijzigingen voor. Uiteindelijk stemmen de Leden in een plenaire vergadering voor of tegen het voorstel en de voorgestelde amendementen. Is het aangenomen dan gaat het wetsvoorstel naar de Eerste Kamer.

1920 Eerste vrouwelijke kamerlid

In 1917 wijzigt de Grondwet opnieuw. Vanaf dan kunnen ook vrouwen zich verkiesbaar stellen voor de Eerste Kamer. De eerste vrouwelijke senator is Carry Pothuis-Smit. Zij wordt in 1920 gekozen en is lange tijd de enige vrouw in het mannengezelschap.

Carry Pothuis-Smit

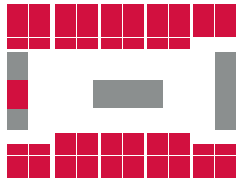
Koning Willem II betreurt de grondwetswijziging. Hij schenkt daarom zijn portret aan de Kamer met de woorden "Ik kan niet bij U komen, daarom wil ik U mijn portret geven, dan ben ik altijd bij U." Het portret hangt in de plenaire zaal.

De Eerste Kamer in beweging

Door de eeuwen heen is de rol van de Eerste Kamer continu onderwerp van gesprek. Zo verandert meerdere malen het aantal leden en de zittingsduur. Toch blijft men wel steeds vasthouden aan het tweekamerstelsel en heeft de

Eerste Kamer een duidelijke eigen rol naast die van de Tweede Kamer. De discussie over het parlementaire stelsel speelt in de huidige tijd wederom. Een staatscommissie doet er sinds 2017 onderzoek naar.

EERSTE KAMER

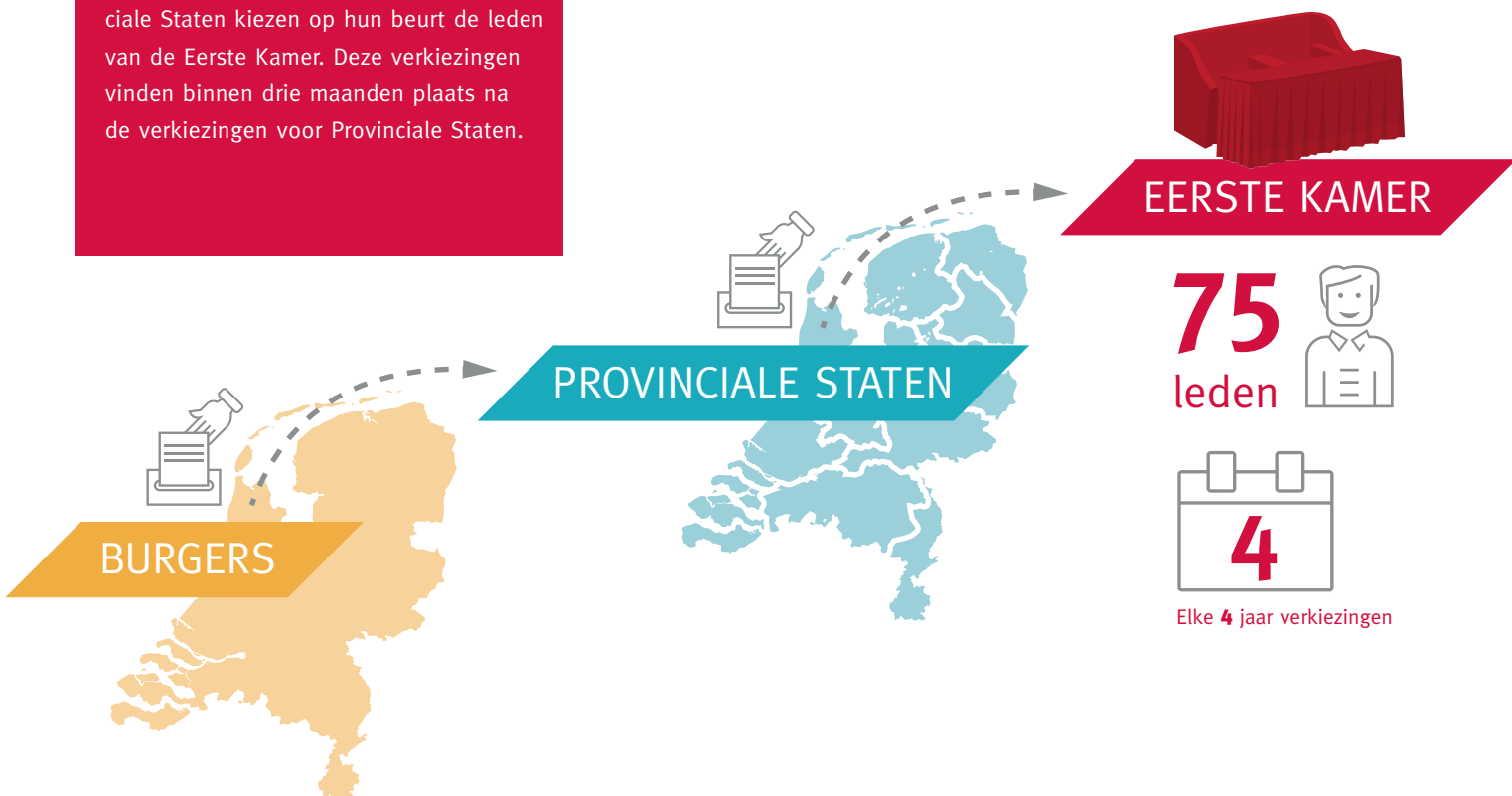
Ook de Eerste Kamerleden stellen in kamercommissies vragen om erachter te komen of het een goed wetsvoorstel is dat rechtmatig, handhaafbaar en uitvoerbaar is. Zij kunnen echter niets meer veranderen. Ook zij stemmen voor of tegen het wetsvoorstel.

KONING

Is het wetsvoorstel aangenomen, dan zetten de Koning en de minister hun handtekening.

De 75 leden van de Eerste Kamer worden gekozen door de leden van de twaalf Provinciale Staten. De vorm is die van getrapte verkiezingen: de burgers kiezen Provinciale Staten en de leden van Provinciale Staten kiezen op hun beurt de leden van de Eerste Kamer. Deze verkiezingen vinden binnen drie maanden plaats na de verkiezingen voor Provinciale Staten.

Hoe wordt de Eerste Kamer gekozen?

STAATSBLAD

Publicatie in het Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden.

Het lidmaatschap van de Eerste Kamer: veelzijdig in deeltijd

Het werk voor de Eerste Kamer is een deeltijdfunctie: de Kamer vergadert meestal maar één dag (dinsdag) per week. Veel Kamerleden hebben naast het Kamerlidmaatschap een hoofdfunctie elders. Zo zijn veel leden actief in de wetenschap, het bedrijfsleven, het openbaar bestuur of in de zorg en het onderwijs. Ook bekleden zij vaak diverse nevenfuncties. Door hun werkzaamheden hebben leden van de Eerste Kamer vaak specifieke kennis of ervaring opgedaan in maatschappelijke functies. Dit én de politieke verantwoordelijkheid hebben een grote toegevoegde waarde voor het debat met de regering. Leden kunnen de noodzaak van bepaalde wetgeving beoordelen of juist de onwenselijkheid ervan. Zij zijn goed in staat om beleid en regelgeving in een breder perspectief te plaatsen en te beoordelen op onderlinge samenhang en toekomstgerichtheid. Hierom wordt de Eerste Kamer ook wel 'chambre de réflexion' genoemd.

Controlerende taak

De controle op het regeringsbeleid berust in de praktijk voornamelijk bij de Tweede Kamer. De Eerste Kamer stelt zich terughoudend op en controleert beleid met name op hoofdlijnen en regeringsplannen op onderlinge samenhang. De Eerste Kamer heeft nog nooit gebruik gemaakt van het recht van enquête en roept zelden een bewindspersoon direct ter verantwoording in de Kamer (recht van interpellatie). De Eerste Kamer heeft ook slechts twee keer een parlementaire onderzoekscommissie ingesteld.

Budgetrecht

De Eerste Kamer is terughoudend met het gebruik van het budgetrecht, een belangrijk instrument van de controle op de regering. Hier is de Tweede Kamer meer aan zet omdat de Tweede Kamer ook deze voorstellen kan wijzigen (recht van amendement). De Eerste Kamer kan begrotingen alleen goed- of afkeuren. De Kamer zal het recht op afkeuren niet snel gebruiken, vanwege de enorme (mogelijk verlamdende) gevolgen die dit heeft voor de betreffende beleids-terreinen.

Europese Unie

Is bij het nationale wetgevingsproces de Eerste Kamer pas aan zet na de Tweede Kamer en hebben de Kamers verschillende bevoegdheden, op het gebied van Europese wetgeving ligt dit anders. De Eerste en Tweede Kamer kunnen hierin gelijktijdig handelen. Bovendien hebben de Kamers dezelfde bevoegdheden als het gaat om het uitoefenen van controle op de totstandkoming van Europese regelgeving.

De behandeling van Europese voorstellen is volledig geïntegreerd in het reguliere Kamerwerk. Dit betekent dat alle vaste Kamercommissies ook Europese dossiers behandelen. De Eerste Kamerleden maken hiervoor een selectie uit de dossiers. De Eerste Kamer heeft een procedure waarbij de Kamercommissies de voor hen belangrijkste voorstellen uit het jaarlijkse werkprogramma

van de Europese Commissie voor toetsing selecteren. Wordt vervolgens een voorstel van deze prioritaire lijst gepubliceerd, dan komt dit automatisch op de agenda van de betreffende Kamercommissie.

Besluit de Kamercommissie het voorstel inhoudelijk te behandelen, dan zal zij mogelijke beïnvloedingsinstrumenten in overweging nemen, zoals het voeren van schriftelijk of mondeling overleg met de Nederlandse regering, de Europese Commissie of met andere Europese instellingen.

Verder verschijnt een openbaar Europees dossier op de website Europapoort (www.eerstekamer.nl/eu). Alle relevante informatie over het betreffende voorstel wordt hierin opgenomen.

Staten-Generaal: de Verenigde Vergadering

Hoewel de Eerste Kamer en Tweede Kamer bijna altijd afzonderlijk vergaderen, doen ze dit af en toe ook gezamenlijk. Dit zijn Verenigde Vergaderingen der Staten-Generaal. De bekendste is die op de derde dinsdag in september wanneer de Koning in de Ridderzaal de troonrede voorleest. Hiermee geeft hij namens de regering een uiteenzetting van het beleid voor het volgende jaar. Verenigde Vergaderingen vinden ook plaats bij het goedkeuren van voorgenomen huwelijken van leden van het Koninklijk Huis en bij de inhuldiging van een nieuw staatshoofd. Verenigde Vergaderingen worden voorgezeten door de Voorzitter van de Eerste Kamer.

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Binnenhof 22
2513 AA Den Haag

Postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 00

fax 070 312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl

website www.eerstekamer.nl

www.twitter.com/eerstekamer

www.facebook.com/eerstekamer

www.youtube.com/eerstekamer

www.flickr.com/eerstekamer

www.instagram.com/eerstekamer

Plenaire vergadering bijwonen?

In principe kan iedereen de plenaire vergaderingen bijwonen. Die vinden elke dinsdag plaats, met uitzondering van recessen. Vergaderingen beginnen doorgaans om 13.30 uur en duren net zo lang als nodig is, soms tot na middernacht. U kunt zich voor de publieke tribune melden bij Binnenhof 23. Let wel: vol = vol. U kunt geen plaatsen reserveren. Plenaire debatten kunt u ook live volgen via de website van de Eerste Kamer.